Streszczenie w języku polskim, słowa kluczowe

Na czele utworzonego pod koniec pierwszej wojny światowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych stał minister. Minister spraw zagranicznych jako organ administracji publicznej realizujący politykę zagraniczną państwa, posiadał rozbudowany zakres kompetencji. W pierwszych dniach niepodległej Polski, kontynuował zadania przejęte z Departamentu Stanu. Przygotowywał i prowadził wszelkie sprawy wchodzące w zakres polityki zagranicznej, organizacji służby zagranicznej, międzynarodowego uregulowania stosunków gospodarczych oraz opieki nad obywatelami polskimi znajdującymi się poza krajem. Minister spraw zagranicznych realizował powierzone kompetencje osobiście oraz za pomocą podległego aparatu wykonawczego w postaci ministerstwa. W przypadku MSZ były to centrala mieszcząca się w Warszawie oraz placówki zagraniczne.

Jednym z elementów struktury organizacyjnej resortu była jej kancelaria. Utworzenie kancelarii związane był z obsługą poszczególnych stanowisk pracy jak i całego urzędu pod kątem zarządzania dokumentacją. Zapewniała ona prawidłowej pracę resortu. Kancelaria w najszerszej definicji obejmowała komórkę organizacyjną lub zespół komórek organizacyjnych w urzędzie (instytucji) zajmujących się przyjmowaniem, rejestracją i rozdzielaniem pism wpływających, przygotowaniem, rejestracją i wysyłaniem pism wychodzących oraz przechowywaniem akt danego urzędu. Stanowiło to podsystem w większym organizmie jakim był urząd. Podsystem ten w szerszym znaczeniu utożsamić można z systemem kancelaryjnym. Określa się jego jako skoordynowany układ zbioru elementów (komórek organizacyjnych, stanowisk oraz urzędników) i relacji miedzy nimi, regulowany zasadami, metodami i procedurami tworzący logiczna całość w celu rejestrowania spraw (pism), ich obiegu, łączenia w akt spraw, grupowania akt spraw w jednostki kancelaryjne, systematyzowania w ich obrębie oraz układania akt podręcznych. W latach 1918-1939, kancelaria w centrali MSZ, podobnie jak sam resort, przechodziła różne przekształcenia. Dokonywane były w inicjatywy resortu jaki pod wpływem ogólnopolskich reform. Zmieniało się miejsce kancelarii w strukturze urzędu, zadania oraz zatrudniony tam personel. W latach 1918-1939 w centrali MSZ obowiązywały dwa systemy kancelaryjne, będące podstawą zarządzania dokumentacji w urzędzie. Dokładne zbadanie zachowanej dokumentacji daje akty czy obraz pracy kancelarii centrali MSZ, funkcjonującej w systemie dziennikowym i bezdziennikowym.

Słowa kluczowe: Ministerstwo Spraw Zagranicznych, kancelaria

25.05.2020 Piotr Romanowski